

RZECZPOSPOLITA POLSKA
Rzecznik Praw Obywatelskich

Irena LIPOWICZ

Warszawa, *14. IX. 2010*

RPO-413442-III/02/LN

00-090 Warszawa Tel. centr. 22 551 77 00
Al. Solidarności 77 Fax 22 827 64 53

**Pani
Jolanta Fedak
Minister Pracy
i Polityki Społecznej**

Szanowna Pani Minister,

W dniu 15 września 2009 r. Europejski Trybunał Praw Człowieka wydał wyrok w sprawie Moskal v. Polska, skarga nr 10373/05.

Sprawa dotyczyła kwestii wykładni art. 114 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2009 r. Nr 153, poz. 1227 ze zm.) na tle decyzji uchylającej decyzję przyznającą prawo do wcześniejszej emerytury pracownikowi opiekującemu się dzieckiem wymagającym stałej opieki. Podstawą do przyznania tego świadczenia były przepisy rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 15 maja 1989 r. w sprawie uprawnień do wcześniejszej emerytury pracowników opiekujących się dziećmi wymagającymi stałej opieki (Dz. U. Nr 28, poz. 149 ze zm.).

Trybunał uznał, że wydając tę decyzję oraz nie uchylając jej w toku postępowania sądowego, organy władzy publicznej naruszyły art. 1 Protokołu nr 1 do Europejskiej Konwencji Praw Człowieka, pozbawiając skarżącą przysługującego jej „mienia” w postaci wcześniejszej emerytury. W uzasadnieniu wyroku Trybunał zwrócił uwagę, że ponowne ustalenie i w konsekwencji odmowa przyznania skarżącej prawa do emerytury była nieproporcjonalna, naruszając tym samym art. 1 Protokołu.

Niewątpliwie orzeczenie to nie może pozostać bez wpływu na stosowanie przez organy rentowe i sądy art. 114 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, a także art. 114 ust. 1a tej ustawy. Problem dotyczy zatem niezwykle kontrowersyjnej - zarówno w judykaturze, jak i w doktrynie - kwestii wzruszalności decyzji rentowej.

Wyrok Trybunału został wydany niejednogłośnie, a ponadto ok. 120 osób reprezentowanych przez Stowarzyszenie Osób Poszkodowanych przez ZUS złożyło skargi do Trybunału, kwestionując odebranie im prawa do wcześniejszej emerytury na podstawie art. 114 ust. 1 ustawy.

Przypomnieć trzeba, że Rzecznik Praw Obywatelskich podejmował wiele inicjatyw w takich sprawach, poczynając od wystąpień do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych oraz do Ministra Pracy i Polityki Społecznej poprzez przystąpienia do toczących się postępowań przed sądami pracy i ubezpieczeń społecznych, a wreszcie inicjując uchwałę Sądu Najwyższego z dnia 5 czerwca 2003 r., III UZP 5/03, w świetle której odmienna ocena dowodów dołączonych do wniosku o emeryturę lub rentę, przeprowadzona przez organ rentowy po uprawomocnieniu się decyzji przyznającej świadczenie, nie jest okolicznością uzasadniającą wszczęcie z urzędu postępowania o ponowne ustalenie prawa do świadczeń na podstawie art. 114 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (OSNP 2003/18/442).

W świetle kryteriów sformułowanych w wyroku Trybunału decydujące znaczenie powinna mieć ocena proporcjonalności skutków ewentualnej zmiany uprawnień emerytalnych i w ocenie Rzecznika stanowisko to nie może pozostać bez wpływu na praktykę wzruszania decyzji rentowych na podstawie art. 114 ust. 1 i 1a ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (por. też M. Jackowski w glosie do wyroku z 15 IX 2009 w sprawie Moskal v. polska, skarga nr 10373/05, PiP nr 7/2010, s. 115 in.).

W związku z powyższym, działając na podstawie art. 16 ust. 1 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (Dz. U. z 2001 r. Nr 14, poz. 147 ze zm.) zwracam się do Pani Minister z uprzejmą prośbą o przedstawienie stanowiska w tej kwestii.

*Łączę serdecznie
pозdrówienia*

Zena Filipow